ലോക്സഭാ സ്പീക്കർ

ലോക്സഭാ സ്പീക്കറാണ് പാർലമെന്ററിന്റെ അധോസഭയുടെ പ്രിസൈഡിംഗ് ഓഫീസർ. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ 93, 94, 95, 96 എന്നീ അനുച്ഛേദങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്സ്പീക്കറുടെയും, ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറുടെയും ഓഫീസുകൾ. ഇന്ത്യൻ പാർലമെന്ററി ജനാധിപത്യത്തിൽ, ലോക് സഭാ സ്പീക്കറുടെ ഓഫീസിന് ഒരു സുപ്രധാന സ്ഥാനമുണ്ട്.

2021 ലോക്സഭയുടെ നിലവിലെ സ്പീക്കർ - ഓം ബിർള

2021-ലെ ലോക്സഭാ ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കർ - ഈ തസ്തിക ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുന്നു. (2019 മുതൽ); മുനിസാമി തമ്പിദുരൈ (2014 -19).

ലോക്സഭാ സ്പീക്കറും ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറും - ഭരണഘടനാ വ്യവസ്ഥകൾ.

ഭരണഘടനാ വ്യവസ്ഥകൾ - സ്പീക്കറുടെയും ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറുടെയും ഓഫീസുകൾ	
Article 93	ഈ രണ്ട് ഓഫീസുകളും ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുമ്പോൾ യഥാക്രമം സ്പീക്കറും ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറും ആയി സഭയിലെ രണ്ട് അംഗങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു.
Article 94	സ്പീക്കറുടെയും ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറുടെയും ഓഫീസുകൾക്കുള്ള അവധി, രാജി, നീക്കം ചെയ്യൽ വ്യവസ്ഥകൾ
Article 95	ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറുടെയോ മറ്റ് വ്യക്തിയുടെയോ ഓഫീസുകളുടെ ചുമതലകൾ നിർവഹിക്കുന്നതിന് അല്ലെങ്കിൽ സ്പീക്കറായി പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള അധികാരം
Article 96	സ്പീക്കറോ ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറോ അദ്ദേഹത്തെ സ്ഥാനത്തുനിന്ന് നീക്കുന്നതിനുള്ള പ്രമേയം പരിഗണനയിലിരിക്കെ അധ്യക്ഷനാകരുത്

ചരിത്രം

- 1921-ൽ, സ്പീക്കറുടെയും ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറുടെയും ഓഫീസുകൾ 1919-ലെ ഗവൺമെന്റ് ഓഫ് ഇന്ത്യ ആക്ടിന്റെ (മോണ്ടേഗ് - ചെംസ്ഫോർഡ് പരിഷ്കാരങ്ങൾ) പ്രകാരമാണ് ഇന്ത്യയിൽ ഉത്ഭവിച്ചത്.
- സ്പീക്കറും ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറും 1947 വരെ യഥാക്രമം പ്രസിഡന്റും ഡെപ്യൂട്ടി പ്രസിഡന്റുമായി അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു.
- 1921-നുമുമ്പ്, ഇന്ത്യയുടെ ഗവർണർ ജനറലായിരുന്നു സെൻട്രൽ ലെജിസ്ലേറ്റീവ് കൗൺസിലിന്റെ അധ്യക്ഷൻ.

byjusexamprep

- 1921-ൽ ഇന്ത്യയുടെ ഗവർണർ ജനറൽ ഫ്രെഡറിക് വൈറ്റിനെയും കേന്ദ്ര നിയമസഭയുടെ ആദ്യത്തെ സ്പീക്കറായും ആദ്യത്തെ ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറായും സച്ചിദാനന്ദ് സിൻഹയെയും നിയമിച്ചു.
- ആദ്യ ഇന്ത്യക്കാരനും സെൻട്രൽ ലെജിസ്ലേറ്റീവ് അസംബ്ലിയുടെ ആദ്യത്തെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട സ്പീക്കറും - വിത്തൽഭായ് ജെ. പട്ടേൽ (1925-ൽ).
- 1935-ലെ ഗവൺമെന്റ് ഓഫ് ഇന്ത്യാ നിയമം കേന്ദ്ര നിയമസഭയുടെ പ്രസിഡന്റ്, ഡെപ്യൂട്ടി പ്രസിഡന്റ് എന്നിവരുടെ നാമകരണങ്ങളെ യഥാക്രമം സ്പീക്കർ, ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കർ എന്നിങ്ങനെ മാറ്റി. പക്ഷേ, 1935 ലെ നിയമത്തിന്റെ ഫെഡറൽ ഭാഗം നടപ്പിലാക്കാത്തതിനാൽ 1947 വരെ പഴയ നാമകരണം തുടർന്നു.
- ലോക്സഭയുടെ ആദ്യ സ്പീക്കർ - ജി വി മാവലങ്കർ
- ലോക്സഭയുടെ ആദ്യ ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കർ - അനന്തശയനം അയ്യങ്കാർ
- ജി വി മാവലങ്കർ ഭരണഘടനാ അസംബ്ലിയിലും (ലെജിസ്ലേറ്റീവ്) താൽക്കാലിക പാർലമെന്റിലും സ്പീക്കർ സ്ഥാനം വഹിച്ചു (1946 മുതൽ 1956 വരെ തുടർച്ചയായി സ്പീക്കർ സ്ഥാനം വഹിച്ചു).

ലോക്സഭാ സ്പീക്കറുടെ ഓഫീസിന്റെ പ്രാധാന്യം

- സ്പീക്കർ സഭയുടെ മുഴുവൻ അധികാരത്തെയും പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു, അതേസമയം പാർലമെന്റ് അംഗങ്ങൾ വ്യക്തിഗത മണ്ഡലങ്ങളെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു.
- സ്പീക്കറുടെ ഓഫീസ് അവൻ/അവൾ അധ്യക്ഷനായ സഭയുടെ അന്തസ്സും ബഹുമാനവും അധികാരവും പ്രതീകപ്പെടുത്തുന്നു.
- പാർലമെന്ററി ജനാധിപത്യത്തിന്റെ പാരമ്പര്യങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥ സംരക്ഷകനായാണ് സ്പീക്കറെ കണക്കാക്കുന്നത്.
- സ്പീക്കറുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ/നടപടികൾ സഭയിൽ സൂക്ഷ്മപരിശോധനയിലാണ്, പാർലമെന്ററി ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു വശവും അദ്ദേഹത്തിന്/അവൾക്ക് അവഗണിക്കാനാവില്ല..
- ഇന്ത്യയിലെ മുൻഗണന പട്ടികയിൽ സ്പീക്കറുടെ ഓഫീസിന് വളരെ ഉയർന്ന സ്ഥാനം (ഏഴാം റാങ്ക്) നൽകിയിട്ടുണ്ട്, ഇത് ഇന്ത്യയുടെ ചീഫ് ജസ്റ്റിസിനോടൊപ്പവും രാഷ്ട്രപതി, ഉപരാഷ്ട്രപതി, പ്രധാനമന്ത്രി എന്നിവർക്ക് തൊട്ടുപിന്നാലെയാണ്. എല്ലാ കാബിനറ്റ് മന്ത്രിമാരേക്കാളും ഉയർന്ന റാങ്കാണ് സ്പീക്കർക്കുള്ളത്.

ഓഫീസിന്റെ കാലാവധി

- ലോക്സഭ പിരിച്ചുവിടുമ്പോഴെല്ലാം സ്പീക്കർ തന്റെ ഓഫീസ് ഉടൻ ഒഴിയുന്നില്ല, എന്നാൽ പുതുതായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ലോക്സഭയുടെ ആദ്യ യോഗം വരെ തുടരും.
- ലോക്സഭ പിരിച്ചുവിടുമ്പോൾ, സ്പീക്കർ സഭയിലെ അംഗമാകുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കും, പക്ഷേ അവൻ/അവൾ തന്റെ ഓഫീസ് ഒഴിയുന്നില്ല.
- എന്നിരുന്നാലും, ഇനിപ്പറയുന്ന മൂന്ന് കേസുകളിൽ ഏതെങ്കിലുമൊന്നിൽ അയാൾ/അവൾ തന്റെ ഓഫീസ് ഒഴിയണം:
    - അയാൾ/അവൾ ലോക്സഭാംഗമാകുന്നത് അവസാനിപ്പിച്ചാൽ;
    - അവൻ/അവൾ ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കർക്ക് കത്തെഴുതി രാജിവച്ചാൽ;
    - ലോക്സഭയിൽ പാസാക്കിയ പ്രമേയത്തിലൂടെ അയാളെ/അവൾ നീക്കം ചെയ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ.
- അവൻ/അവൾ വീണ്ടും തിരഞ്ഞെടുപ്പിന് യോഗ്യനാണ്.

രാജി

സ്പീക്കർക്ക്, എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും, ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കർക്ക് സ്പീക്കറുടെ രാജി എഴുതി സമർപ്പിക്കാം.

ലോക്സഭാ സ്പീക്കറെ പുറത്താക്കാമോ??

- ലോക്സഭയിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളുടെയും ഭൂരിപക്ഷത്തോടെ, അതായത് കേവല ഭൂരിപക്ഷത്തിൽ പ്രമേയം പാസാക്കിയാൽ സ്പീക്കറെ നീക്കം ചെയ്യാം.
- പ്രമേയം നീക്കുന്നതിനുള്ള ഉദ്ദേശ്യത്തെക്കുറിച്ച് കുറഞ്ഞത് 14 ദിവസത്തെ മുൻകൂർ അറിയിപ്പ് നൽകേണ്ടതും നിർബന്ധമാണ്.
- സഭയിലെ കുറഞ്ഞത് 50 അംഗങ്ങളുടെ പിന്തുണയുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ നീക്കം ചെയ്യാനുള്ള പ്രമേയം പരിഗണിക്കാനും ചർച്ച ചെയ്യാനും കഴിയൂ.
- സ്പീക്കറെ നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പ്രമേയം സഭയുടെ പരിഗണനയിലായിരിക്കുമ്പോൾ, അയാൾക്ക് / അവൾക്ക് സഭയുടെ അധ്യക്ഷനാകാൻ കഴിയില്ല, എന്നാൽ സഭയുടെ നടപടികളിൽ സംസാരിക്കാനും പങ്കെടുക്കാനും കഴിയും. കൂടാതെ, അയാൾക്ക്/അവൾക്ക് ആദ്യ ഘട്ടത്തിൽ വോട്ട് ചെയ്യാം, എന്നാൽ കാസ്റ്റിംഗ് വോട്ട് ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ല.

അധിക വിവരങ്ങൾ:

- പ്രമേയത്തിന് പ്രത്യേക ചാർജുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം, അപകീർത്തികരമായ പ്രസ്താവനകൾ, വാദങ്ങൾ, വിരോധാഭാസങ്ങൾ മുതലായവ അടങ്ങിയിരിക്കരുത്.
- കൂടാതെ, ചർച്ചകൾ പ്രമേയത്തിൽ പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്ന ആരോപണങ്ങളിൽ ഒതുങ്ങണം

എങ്ങനെയാണ് ലോക്സഭാ സ്പീക്കറെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്?

- സ്പീക്കറെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന തീയതി രാഷ്ട്രപതിയാണ് നിശ്ചയിക്കുന്നത്.
- ലോക്സഭയുടെ ആദ്യ സിറ്റിംഗ് കഴിഞ്ഞാലുടൻ, സ്പീക്കറെ സഭ അതിന്റെ അംഗങ്ങളിൽ നിന്ന് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നു.
- സ്പീക്കറുടെ ഓഫീസ് ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുമ്പോഴെല്ലാം, ആ ഒഴിവ് നികത്താൻ അധോസഭ മറ്റൊരു അംഗത്തെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നു.
- **Election criteria** –
  - ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങളും സഭയിൽ ഹാജരായി വോട്ട് ചെയ്യുന്നു.
  - പ്രത്യേക യോഗ്യതകളൊന്നും ആവശ്യമില്ല.
- സാധാരണഗതിയിൽ, ഭരണകക്ഷിയിൽപ്പെട്ട അംഗത്തെയാണ് സ്പീക്കറായി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്.
- ഭരണകക്ഷിയിലോ സഖ്യത്തിലോ ഉൾപ്പെടാത്ത അംഗങ്ങൾ സ്പീക്കറുടെ ഓഫീസിലേക്ക് തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട സംഭവങ്ങളുമുണ്ട്.
- പ്രധാനമന്ത്രിയോ പാർലമെന്ററി കാര്യ മന്ത്രിയോ സ്ഥാനാർത്ഥിയുടെ പേര് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

- പുതിയതായി രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട സഭയാണെങ്കിൽ, സ്പീക്കർ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുന്ന സിറ്റിംഗിന് സ്പീക്കർ പ്രോടേം അധ്യക്ഷനാണ്.
- ഒരു ലോക്സഭയുടെ ജീവിതത്തിൽ പിന്നീട് തിരഞ്ഞെടുപ്പ് വന്നാൽ, ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കർ അധ്യക്ഷനാകും.
- ഫലപ്രഖ്യാപനത്തിന് ശേഷം സ്പീക്കറെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് പ്രധാനമന്ത്രിയും പ്രതിപക്ഷ നേതാവും ചേർന്നാണ്.
- സ്പീക്കറുടെ ചുമതല ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ, അവൻ/അവൾ പ്രത്യേകമായ സത്യപ്രതിജ്ഞയോ സ്ഥിരീകരണമോ നടത്തുകയോ സബ്സ്ക്രൈബ് ചെയ്യുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല.

സ്പീക്കറുടെ അധികാരങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും

- സ്പീക്കറാണ് ലോക്സഭയുടെ തലവൻ.
- അവൻ/അവൾ സഭയുടെ പ്രധാന വക്താവാണ്, എല്ലാ പാർലമെന്ററി കാര്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ തീരുമാനം അന്തിമമാണ്.
- മൂന്ന് സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നാണ് ലോക്സഭാ സ്പീക്കർ അധികാരം നേടുന്നത്:
  - ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന
  - ലോക്സഭയുടെ നടപടിക്രമങ്ങളുടെയും പെരുമാറ്റത്തിന്റെയും നിയമങ്ങൾ
  - പാർലമെന്ററി കൺവെൻഷനുകൾ
- സ്പീക്കറുടെ പ്രാഥമിക ഉത്തരവാദിത്തം സഭയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനും അതിന്റെ നടപടിക്രമങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുമുള്ള ക്രമവും അലങ്കാരവും നിലനിർത്തുക എന്നതാണ്. ഈ വിഷയത്തിൽ അവന്/അവൾക്ക് അന്തിമ അധികാരമുണ്ട്.
- വ്യവസ്ഥകളുടെ അന്തിമ വ്യാഖ്യാതാവാണ് സ്പീക്കർ.:
  - ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന
  - ലോക്സഭയുടെ നടപടിക്രമങ്ങളുടെയും പെരുമാറ്റത്തിന്റെയും നിയമങ്ങൾ
  - പാർലമെന്ററി മാതൃകകൾ
- സ്പീക്കർക്ക് സഭാനടപടികൾ നിർത്തിവയ്ക്കാനോ സഭ നിർത്തിവയ്ക്കാനോ കഴിയും.

വോട്ടിംഗ് അധികാരങ്ങൾ

- സ്പീക്കർ ആദ്യ ഘട്ടത്തിൽ വോട്ട് ചെയ്യുന്നില്ല.
- എന്നാൽ സമനിലയായ സാഹചര്യത്തിൽ സ്പീക്കർക്ക് കാസ്റ്റിംഗ് വോട്ട് ചെയ്യാം.
- പാർലമെന്റിന്റെ ഇരുസഭകളുടെയും സംയുക്ത സമ്മേളനത്തിൽ സ്പീക്കർ അധ്യക്ഷനാകും. ഒരു ബില്ലിന്റെ കാര്യങ്ങളിൽ ലോക്സഭയും രാജ്യസഭയും തമ്മിലുള്ള സ്തംഭനാവസ്ഥ പരിഹരിക്കാൻ രാഷ്ട്രപതി സംയുക്ത സമ്മേളനം വിളിക്കുന്നു.
- സഭാ നേതാവിന്റെ അഭ്യർത്ഥന പ്രകാരം സ്പീക്കർക്ക് സഭയുടെ 'രഹസ്യ' സിറ്റിംഗ് അനുവദിക്കാം.
- ബിൽ മണി ബില്ലാണോ അല്ലയോ എന്ന് സ്പീക്കർ തീരുമാനിക്കുന്നു, ഇക്കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ/അവളുടെ തീരുമാനം അന്തിമമാണ്.
- 1949-ൽ ഇന്ത്യൻ പാർലമെന്ററി ഗ്രൂപ്പിന്റെ (IPG) സജ്ജീകരണത്തിന്റെ എക്സ്-ഓഫീഷ്യോ ചെയർമാനാണ് സ്പീക്കർ. ഇന്ത്യൻ പാർലമെന്ററി ഗ്രൂപ്പിനെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ വായിക്കാൻ, ലിങ്ക് ചെയ്ത ലേഖനം പരിശോധിക്കുക.
- രാജ്യത്തെ നിയമസഭാ സമിതികളുടെ പ്രിസൈഡിംഗ് ഓഫീസർമാരുടെ കോൺഫറൻസിന്റെ എക്സ് ഒഫീഷ്യോ ചെയർമാൻ കൂടിയാണ് സ്പീക്കർ.

കമ്മിറ്റികളിൽ സ്പീക്കറുടെ പങ്ക്

- ലോക്സഭയിലെ എല്ലാ പാർലമെന്ററി കമ്മിറ്റികളുടെയും അധ്യക്ഷനെ സ്പീക്കർ നിയമിക്കുന്നു.
- അവൻ/അവൾ കമ്മിറ്റികളുടെ പ്രവർത്തനത്തിന് മേൽനോട്ടം വഹിക്കുകയും നടപടിക്രമപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ അവ പരിഹരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.
- സ്പീക്കറാണ് താഴെ പറയുന്ന സമിതികളുടെ ചെയർമാൻ:
  - ബിസിനസ് ഉപദേശക സമിതി,
  - ജനറൽ പർപ്പസ് കമ്മിറ്റി,
  - റൂൾസ് കമ്മിറ്റി

ലോക്സഭാ സ്പീക്കറുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം

ലോക്സഭാ സ്പീക്കറുടെ ഓഫീസിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യവും നിഷ്പക്ഷതയും താഴെ പറയുന്ന വ്യവസ്ഥകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു:

- കാലാവധിയുടെ സുരക്ഷയും കഠിനമായ നീക്കം ചെയ്യൽ പ്രക്രിയയും മാനദണ്ഡങ്ങളും.
- സ്പീക്കറുടെ ശമ്പളവും അലവൻസുകളും പാർലമെന്റ് നിശ്ചയിക്കുന്നു, അവ ഇന്ത്യൻ കൺസോളിഡേറ്റഡ് ഫണ്ടിൽ നിന്ന് ഈടാക്കുന്നു (പാർലമെന്റിന്റെ വാർഷിക വോട്ടിന് വിധേയമല്ല).
- സ്പീക്കറുടെ പ്രവർത്തനവും പെരുമാറ്റവും ലോക്സഭയിൽ കാര്യമായ പ്രമേയത്തിലല്ലാതെ ചർച്ച ചെയ്യാനോ വിമർശിക്കാനോ കഴിയില്ല.
- കാസ്റ്റിംഗ് വോട്ട് പ്രയോഗിക്കാനുള്ള അധികാരം സ്പീക്കറുടെ നിഷ്പക്ഷമായ പെരുമാറ്റത്തിന്റെ ഒരു ഉദാഹരണമാണ്.

സ്പീക്കർ പ്രോ ടെം

- സ്പീക്കർ പ്രോ ടെമിന്റെ ഓഫീസ് താൽക്കാലിക ഓഫീസാണ്, കുറച്ച് ദിവസത്തേക്ക് നിലവിലുണ്ട്.
- സാധാരണയായി, ഏറ്റവും മുതിർന്ന അംഗത്തെ സ്പീക്കർ പ്രോ ടെം ആയി തിരഞ്ഞെടുക്കും.
- സ്പീക്കറെ നിയമിക്കുന്നത് രാഷ്ട്രപതിയാണ്.
- സ്പീക്കറുടെ എല്ലാ അധികാരങ്ങളും സ്പീക്കർക്കുണ്ട്.
- പ്രധാന കടമ - സഭയിലെ പുതിയ അംഗങ്ങൾക്ക് സത്യവാചകം ചൊല്ലിക്കൊടുക്കുക.
- പുതിയ സ്പീക്കറെ തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ സ്പീക്കർ സഭയെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നു.
- പുതുതായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട സഭയുടെ ആദ്യ സമ്മേളനത്തിൽ സ്പീക്കർ അധ്യക്ഷനാകും.

ലോക്സഭയുടെ അധ്യക്ഷന്മാരുടെ പാനൽ

- ലോക്സഭാ ചട്ടങ്ങൾ പ്രകാരം, പത്ത് അധ്യക്ഷന്മാരിൽ കൂടാത്ത ഒരു പാനൽ രൂപീകരിക്കാൻ സ്പീക്കർ സഭയിലെ അംഗങ്ങളിൽ നിന്ന് നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്നു.
- റോൾ - സ്പീക്കറുടെയും ഡെപ്യൂട്ടി സ്പീക്കറുടെയും അഭാവത്തിലും, ചെയർപേഴ്സൺമാരുടെ പാനലും ഹാജരാകാത്തപ്പോൾ, സഭ നിശ്ചയിക്കുന്ന മറ്റേതെങ്കിലും വ്യക്തിക്ക് സ്പീക്കറായി പ്രവർത്തിക്കാം.

byjusexamprep.com